

... en tid til at dø

Sommerferie – tid til årets sommerstævne

Solen skinner, græsset er grønt. På den store stævneplads er der ved at blive sat campingvogne og telte op. Børnene løber omkring og leger. Folk i alle aldre glæder sig over at møde venner, de måske ikke har set siden sidste år. Lyder det bekendt? Nogenlunde sådan vil det foregå søndag den 19. juli, når årets sommerstævne på Efterskolen Lindenberg begynder.

[≡] Charlotte Baldur, stævnechef

[📷] Kurt Bøgsted

Lidt senere – når de fleste er nået frem – mødes vi til fælles grillaften nede ved Roskilde Fjord. En af årets bedste uger er skudt i gang! Her er du velkommen, uanset om du er ung eller gammel, fra BaptistKirken eller Missionsforbundet, har været kristen i mange år eller først lige er begyndt at overveje, om Jesus måske kunne have noget at sige dig. Nogle har været med på stævner i så mange år, at de næsten ikke kan tælle det, mens andre tøvende går rundt og ser det hele lidt an, fordi alt er nyt og en anelse overvældende.

Der er planlagt et væld af forskellige programpunkter for ugen – og der er noget for alle: børn, teenagere, unge og ældre.

›Sendt til verden‹

Det er stævnets tema. Hvad betyder det for os hver især? Forhåbentlig får vi en bedre forståelse for, hvordan vi kan dele vores tro med mennesker, vi møder i hverdagen. Der kommer spændende talere fra både Danmark og udlandet.

Fra USA får vi besøg af *John Wenrich*, der vil guide os til at være missionale menigheder. Hans tjeneste med at coache og lede

» Der er noget for alle: børn, teenagere,
unge og ældre. «

menigheder gennem en proces, der udvikler menighederne til at blive sunde og missionale, har spredt sig til flere kirkesamfund i USA og til mange lande rundt omkring på kloden. Gennem Wenrichs undervisning får den lokale menighed nyt håb.

Fra Norge får vi besøg af *Jens-Petter Jørgensen* – manden, som Gud brugte til at starte den lutherske, karismatiske fornyelsesbevægelse »Oase« i Norge. Han har siden stået i en tjeneste, som har gjort ham til en meget efterspurgt konferencetaler i alle kirkelige sammenhænge i Skandinavien.

Fra England kommer *Peter Prothero*, der er seniorpræst i »Equippers Church Surrey«, London. Prothero er optaget af at udvikle en menighed, der kan være et resourcecenter for andre menigheder.

Fra Thailand kommer *Jariya Sornmayura*, der gæster stævnet i forbindelse med 50 års jubilæum i medicenteret »Fredens Stemme«. Jariya er leder af »Fredens Stemme«, der spreder evangeliet ud over Thailand. Jubilæet vil blive fejret på festlig vis onsdag eftermiddag.

Sven-Axel Conrad er leder af »Impact People International«. Derigennem afholder han konferencer om forsoning, der skaber grobund for fred mellem stridende stammefolk og enhed mellem kirkeledere i

Tanzania. Conrad vil på stævnet tale om at være sendt til verden i forsoningens tjeneste.

Af andre danske talere kan nævnes *Henrik Holmgaard*, præst i Baptistkirken Bethel i Aalborg, *Gunni Bjørsted*, præst i Osted og Vanløse Frikirke, *Lone Møller-Hansen*, generalsekretær i BaptistKirken, og *John Nielsen*, missionsforstander i Missionsforbundet. Fra »Kirkernes Integrations Tjeneste« kommer *Hans Henrik Lund*, der vil tale på en multi-etnisk aften. I det teologiske værksted kan man møde *Ole Lundegaard*, præst ved Korskirken i Herlev, og *Thomas Baldur*, præst i Vadum Kirkecenter.

Som sædvanligt bliver der noget for alle aldersgrupper. Dagen begynder med »God mor'n, Gud!«, der tilrettelægges af et team fra Vestermarkskirken i Grindsted under ledelse af *Pia Søgaard*. Der bliver naturligvis Kidz, Connected, One og Platform, som hver især målretter deres tilbud til forskellige grupper af børn og unge. Café 50+ inviterer til spændende eftermiddage over en kop kaffe, og når solen går ned over Roskilde Fjord, kan man nyde aftenkaffen til lyden af gamle salmer og sange i Holbæk Baptistkirkes Pølsevogn eller i Cafételtet.

Kommer du?

Hvis du endnu ikke har tilmeldt dig, så er det på høje tid!

Se mere på www.sommerstaevne.dk – vi glæder os til at være sammen med DIG!

Indhold ... en tid til at dø

Forsiden

[📷] Flickr

2 Sommerferie
– tid til årets sommerstævne

5 Så vælg da livet
– leder

6 Den røde tråd
– portræt af Birk Christensen

9 I skyggen af kræft
– et meningsfyldt liv på trods

12 At opdage det bønfyldte liv
– serie om tro og spiritualitet

14 Det ender med noget godt...
– erfaringer fra hospice

17 Et sidste farvel
– om ritualer

18 Tillid, trivsel og fælles retning
– ledelsen tager ordet

19 Begravelse
– serie om kirkens ritualer

20 Helst en værdig død
– hvad siger loven?

22 Forkynder og fredsmager
– portræt af Gato Munyamasoko

25 Sæby får milliongave
– glimt

25 Navne

26 At tage stilling før sin egen død
– om livstestamente og organdonation

28 Dåb – i Helligånd, i vand og i blod
– serie om dåben

30 Lilleputterne får besøg
– fra Burma/Myanmar

32 Velkommen til livet
– døden er en fødsel

34 Afrika i børnehøjde
– børns overvejelser

36 Mod til at leve og dø
– klumme

Redaktion

Hanne Kiel, redaktør

tlf. 3190 8190, hanne_kiel@hotmail.com

Bente Jensen, tlf. 9829 3302, beje@events.dk

Lea Binta Kjeldgaard, tlf. 6016 1219, leabinta@gmail.com

Lone Møller-Hansen, tlf. 2347 4015, lonemh@live.dk

Else Skov Villadsen, tlf. 7583 4006, else@villadsen.com

Gitte Elleby Jørgensen, redaktionssekretær

tlf. 2299 0424, gitte@baptist.dk

Oplæser og ansvarlig for lydudgaven på CD og hjemmeside:
Ole Engel

Grafisk design: Pedersen & Pedersen, Århus

Trykkeri: V-Print, Holstebro

Oplag: 3.200

baptist.dk er Baptistkirken i Danmarks kirkeblad og kan sendes til alle med tilknytning til en baptistmenighed.

Artikler er ikke nødvendigvis udtryk for Baptistkirken i Danmarks eller redaktionens holdning. Idéer, artikelforslag og digitale billeder modtages gerne. Bemærk dog, at redaktionen planlægger to numre ad gangen.

Udgivelsesdatoer og deadlines

Nr. 5: 25. september. Deadline 27. juli.

Nr. 6: 27. november. Deadline 28. september

Baptistkirken i Danmark

Sekretariatet

Lærdalsgade 7, st.tv., 2300 København S

Tlf. 3259 0708

Telefontid: Mandag-fredag kl. 9-12

E-mail: info@baptist.dk

Hjemmeside: www.baptistkirken.dk

Henvendelse om adresseændring til din lokale menighed. Dødsfald og nye medlemmer indberettes til Sekretariatet. Bladet kan modtages som lydfiler på CD ved henvendelse til Sekretariatet.

Gaver til *baptist.dk*: Kan indbetales på 3201 10042879 mærket »baptist.dk«. Gaver er fradragsberettigede efter gældende regler.

Så vælg da livet

Fødslen er en naturlig del af livet. Den er begyndelsen til vores tilværelse. På samme måde hører døden med til livet. Den er tilværelsens afslutning og som sådan en naturlig del af livet.

[≡] Hanne Kiel

[📷] Flickr

Skønt vi bærer denne viden med os hele livet, har vi svært ved at acceptere det, for hvad er verden, hvis vi ikke er her til at opleve den? Vi véd, at vi skal dø, men vi er ikke meget for at se det i øjnene. Derfor finder vi på alle mulige krumspring, der kan udskyde døden – helst så længe, at den holder op med at eksistere.

Magt over døden

Vi frygter døden og den hjælpeløshed, vi forbinder med døden. Derfor sætter vi alle kræfter og al vores viden ind på at udskyde døden længst muligt. Samtidig skræmmer det os, at vi ikke har kontrol med døden. Vi kan ikke beslutte, hvornår den uafvendelige slutning skal komme. Vi frygter et liv uden værdighed, kun holdt i live ved hjælp af teknik. Eller kun holdt i live som krop – øjensynlig uden ånd eller intellekt. Det

får mange til at ønske sig retten til selv at afslutte livet – med andres assistance!

Men livet er Guds

Livet er Guds gave til hver af os. Med mindre Gud blæser sin Ånd i os, er der ingen livsgnist, intet liv. Hvert eneste menneske lever, fordi Gud vil det. Hver dag, hvert øjeblik, rækkes livet til os som en kostelig gave, som vi blot skal tage imod.

Gud gav os livet, for at vi skal leve, så brug dit liv, og lad livet bruge dig! Vi må tage livet og dermed også vores død på os og leve. Hvad det betyder at tage livet og døden på sig, er individuelt. Det må hvert enkelt menneske gøre op med sig selv i lyset af de muligheder, som menneskelige erfaringer og opfindelser giver os.

Fundamentet er til enhver tid, at livet er Guds gode gave til hver eneste af os. Derfor må vi leve og stå til ansvar for vores liv overfor Gud.

Den rø

» Jeg håbe
positiv fo

de tråd

Der går en rød tråd gennem Birk Christensens liv. Det har altid handlet om, at børn og unge skal have gode vilkår for at leve og lære.

r, jeg har gjort en
rskel for nogen. «

[≡] Maria de Melo Lundegaard

[📷] Calvin.dk og arkiv

I 1971 rejste Birk Christensen, en ung mand på 19, til Burundi som u-landsfrivillig. I '72 brød borgerkrigen ud: »Det var ret voldsomt«, husker Birk. »Min oplevelse i Burundi var nok en af de afgørende begivenheder i mit liv, der fik mig til at arbejde med børn og unge. Det var en følelse af uretfærdighed over, at nogle mennesker havde så dårlige levevilkår, og jeg blev lidt »rød« af det«, griner han.

Det sociale engagement

I 1977 begyndte han at arbejde som pædagogmedhjælper på *Tølløse Børne- & Ungdomspension*: »Det var børn, der havde et rigtigt dårligt forhold til deres forældre. Det var nok dér, det for alvor gik op for mig, at der også var børn i Danmark, der havde det meget dårligt«. Det var også på den tid, Birk og hustruen Hanne begyndte at have plejebørn – noget som de fortsatte med i 18 år.

En anden retning

Birk er uddannet som baptistpræst på seminariet i Tølløse i midten af 70'erne og blev efterfølgende ungdomssekretær

i DBUF¹, hvor han var i halvandet år: »Jeg holdt op som ungdomssekretær, for det var altså ikke lige mig«, forklarer han, »men på det tidspunkt havde jeg ikke bestemt, at jeg ikke ville være præst«. Det var altså ikke et fravalg af en tjeneste som præst, der afgjorde, at Birk lagde teologien på hylden, men lejligheden bød sig aldrig, og »det har aldrig plaget mig«, siger han. I 1979 valgte Birk at begynde på *Holbæk Seminarium*, mens han levede med i Tølløse baptistkirke, bl.a. som menighedsrådsmedlem ad flere omgange og søndage på prædikestolen som prædikant.

Brænder for de unge

I 80'erne førte Birks engagement for børn og unge ham til organisationen *Børns Vilkår*, først som frivillig og siden som ansat i organisationen. I 1987 var han med til at etablere den succesfulde Børnetelefonen. Da jeg spørger til hans drømme og idealer, griner han først let og fortæller så, at de »drømme og idealer, jeg havde som 15-årig, dem har jeg fået opfyldt. Og det er, at det ikke er ligegyldigt, om jeg har været her eller ej. Og så at være til gavn der, hvor jeg nu er havnet«. I dag er det som forstander på *Tølløse Privat- og Efterskole* på niende år.

1) Nu BBU, Baptisternes Børne- og Ungdomsforbund.

Tølløse Privat- og Efterskole.

Fakta

- født 1952 og opvokset i Pandrup
- u-landsfrivillig i Burundi efter afsluttet studentereksamen i 1971
- uddannet som baptistpræst fra Baptisternes Teologiske Seminarium i Tølløse 1972-75 og som lærer fra Holbæk Seminarium 1979-84
- ungdomssekretær for Nordjylland i DBUF
- var med til at etablere Børnetelefonen i 1987
- sekretariatschef for Børns Vilkår 1989-2005
- forstander for Baptisternes Skoler, Tølløse Privat- og Efterskole siden 2007
- gift med Hanne, har tre voksne børn og fem børnebørn.

» Børn og unge skal have gode vilkår for at leve og lære. «

Drømmene og idealerne holder stadig

Birk er ikke selv i tvivl om, at det sociale engagement – ønsket om at være til gavn og at gøre en forskel – har rødder tilbage til hans ophold i Afrika. Omend han er »rød« i en lidt mere »moderat udgave«, som han leende udtrykker det, synes han ikke, at holdningerne har ændret karakter synderligt – »selvom det er lidt underligt at sige som 63-årig«, siger han med endnu en latter. Da han var i *Børns Vilkår*, kæmpede han for alle børns vilkår og rettigheder. I dag er den hverdag skiftet ud med skoleverdenen, men den dybe overbevisning om, at »børn også er en slags mennesker«, har han taget med sig og ladet præge skolen. Ligesom han »har været med til at sørge for, at der ikke er mobning på skolen. Og hvis det skulle »stikke sit grimme fjæs frem«, ved alle, hvordan de skal reagere.

A- og B-hold i skolerne

Medierne diskuterer den såkaldte »klasssekammerateffekt«, hvor de fagligt stærke elever skal trække de fagligt svage elever op. Birk forklarer: »Tølløse Privat- og Efterskole er ikke en skole med program for enten de svage eller de stærke elever, men jeg tror på, at eleverne har gavn af at være sammen på kryds og tværs af deres faglige

niveau«. Skolen gør en stor indsats på støt-teområdet, for »skole handler om at blive dygtig og at udvikle sig personligt«. Birk tilføjer, at der dog alligevel er rigtig mange, der har brug for en ekstra hånd til at klare de sociale udfordringer.

Forældre i dag gør det godt

Tiden har ændret sig, men Birks hjerte for børn og unge er det samme. Forældreopfattelsen har ændret sig i en positiv retning: »Mit billede af forældre i dag er positivt. De fleste vil og gør det bedste for deres børn«, understreger han. Han fortæller, at der selvfølgelig er yderpunkter på en »forældrelineal«, men at »forældre i dag som regel er dem i midten, dem vi kalder »curlingforældre«. De er sommetider så omsorgsfulde, at de glemmer, at deres børn skal løsrive sig fra dem og klare sig selv. Men alligevel er disse forældre klart at foretrække frem for dem, der omsorgssviger deres børn«, slutter han.

Vi gør alle en forskel

Da jeg lidt frækt spørger, om han synes, han har gjort en forskel, svarer han med endnu et varmt grin: »Det håber jeg. Jeg tror faktisk, vi allesammen gør en forskel – om vi vil det eller ej. Jeg håber, jeg har gjort en positiv forskel for nogen!«

I skyggen af kræft

At leve et meningsfyldt liv i skyggen af en kræftsygdom er en stor opgave. Jens Olsen har levet med den udfordring siden 1970 og deler sine erfaringer med os.

[≡] Bente Jensen

[🗨️] Svend Eli Jensen

Du blev alvorligt syg af lymfekæft i 1970, 24 år gammel, gift og far til et lille barn?

Efter operation og strålebehandling sad jeg på stranden og legede med min lille søn. Jeg kan huske, at jeg lagde mærke til, hvor blå himlen var. Jeg tænkte, mon det her er min sidste sommer?

» Jeg synes, forbøn rejser mange problemer. «

Men vi levede videre i et indholdsrigt hverdagsliv med familie og yderligere to børn samt et dejligt arbejdsliv. Vi havde et godt liv både i kirken og mange andre steder, så frygten for kræft blev en skygge, vi levede med. Der var så meget andet at tale om. Livet var dejligt på trods.

Jeg var i den periode engageret i mange ting. Jeg følte mig ovenpå. Tankerne myldrede med ideer, afvekslende med depressioner. Jeg var ikke klar over, at jeg havde en bipolar lidelse.¹

I 1979 blusser sygdommen op igen

Operation, strålebehandling og derefter kemo i 1 1/2 år med efterfølgende voldsomme angstanfald af kemoen. Der var ingen hjælp og forståelse hos lægerne. »Vi kan indlægge dig på Psykiatrisk Hospital!«, lød det.

Vi kontaktede så Radiumstationen i Århus, som – vidste vi – havde tilknyttet en psykolog. Der fik vi god hjælp begge to. Anni var jo også i krise. Hvordan skulle hun forholde sig til en alvorligt syg mand? Hos psykologen lærte jeg afslapningsteknikker og stiftede bekendtskab med visualiseringsteknik – en teknik, hvor man under en dyb afspænding fremkalder bestemte indre billeder og sansninger.

Jeg skulle tegne min sygdom – kræftceller og forsvarsceller. Jeg tegnede store kantede kræftceller og små forsvarsceller.

Psykologens reaktion lød: »Du tror ikke ret meget på, at du bliver rask!« Det måtte jeg lave om, så mit billede af kræftcellerne blev mindre og forsvarscellerne større – og så visualisere dette billede! Og jeg blev rask!

Fik I hjælp i den situation?

Der var mange fra menigheden, der ville hjælpe, især de mere modne. De kørte med mig til kemo, ringede, besøgte os, tog sig af børnene. Jeg ville ikke altid belaste Anni med mine problemer omkring sygdommen. Annis bror og hans kone hjalp også meget med børnene. Især pigerne, som var små, fik et ekstra hjem hos dem.

Vi havde en aftale med vores præst, Kjeld Grarup, om, at jeg måtte ringe, når jeg fik et slemt angstanfald. Så kom han og ofte også Mary Kay i løbet af en halv time! Han har denne ro. Den havde jeg brug for. Den samme ro, som Annis bror har.

Kunne menigheden hjælpe dig med forbøn?

Tilbage i 79/80 gik jeg til megen forbøn, også andre steder end i Baptistkirken, men jeg oplevede ikke nogen kontakt med nogen Gud. Jeg troede ikke på bøn – hvilket jeg fortsat ikke gør. Jeg synes, forbøn rejser

mange problemer: Gør Gud forskel, når han redder nogle og ikke andre? Hvorfor skulle Gud sætte naturlovene ud af spil?

Jeg er vokset op i et ikke-kristent hjem, men kom i Baptistkirken, efter vi blev gift. Her fik jeg tillidsposter og besluttede mig for dåb – også i et forsøg på at kunne komme til at tro. Men jeg kom ikke til tro. Jeg kan ikke se Guds kærlighed, når jeg ser mig om i verden eller historien. Der, hvor jeg ser Guds kærlighed, er i det, Jesus sagde, det han gjorde, og ikke mindst i de holdninger han havde. Det kan jeg bruge til noget. Jeg betragter Bibelens tekster som litteratur. Hvad vil Jesus sige til mig? Hvad kan jeg bruge det til i mit liv – som livsoplysning, gode livgivende ord og som livets pejlemærker?

2008 får du kræft igen – denne gang lungekræft!

Ja, rigtig alvorligt denne gang, med dårlige udsigter til at overleve, så hvad nu? Jeg valgte i samarbejde med Anni at lave en handlingsplan. Det var vigtigt for mig at få kræften til at fylde mindst muligt i mine tanker og at undgå angstanfald, hvilket lykkedes.

Jeg spurgte mig selv: »Når jeg står foran min død om X antal år, hvordan vil jeg så se tilbage på mit liv?«

Dét liv måtte jeg leve her og nu, det gode liv med mening. Forsøge at leve efter

1) Bipolar affektiv lidelse er en psykisk lidelse, der er karakteriseret ved udtalte, periodiske svingninger i stemningslejet i såvel manisk som depressiv retning. Diagnose stillet i 2007.

Jesus' eksempel, ikke fylde mit liv med livets dårligheder, fx dårlige og voldelige nyheder fra TV og andre medier. Der skulle være plads til livet med Anni, til mine sociale relationer, plads til familie og venner.

» Der, hvor jeg ser
Guds kærlighed, er i det, Jesus
sagde. «

Leve hver dag, som om det var den sidste, hente skønhed, kunst, musik, litteratur, naturen osv. ind i livet. Det blev rige dage, og det er lykkedes for mig ikke at tænke sygdom hele tiden.

Jens har for nylig gennemgået en stor hjerteoperation, men fortæller, at Anni er rigtig god til at pege på de gode ting i livet, så han oplever stadig, at der er mening med livet.

Fakta

- Jens Olsen er 68 år, gift med Anni, der er 69 år. Sammen har de tre voksne børn og fem børnebørn.
- Begge er uddannede lærere og medlemmer af Nørresundby Baptistmenighed.

Dette er fjerde artikel i en serie om *tro og spiritualitet*. Denne gang sættes fokus på den første af seks traditioner for kristen spiritualitet i forskellige åndelige strømninger – inspireret af Richard Foster¹. De seks traditioner er:

Den kontemplative tradition – det bønns-fyldte liv

Hellighedstraditionen – det retskafne liv

Den karismatiske tradition – det Ånds-fyldte liv

Den socialretfærdige tradition – det medfølende liv

Den evangelikale tradition – det Ord-centrerede liv

Inkarnationstraditionen – det sakramentale liv

At opdage det bønns-fyldte liv

Spiritualitet er troens og åndens liv i praksis. Spiritualitet handler mere om, hvad vi gør med troen, end hvad vi tror på. Derfor kan vi godt bekende troen på Gud som Fader, Søn og Helligånd og have fælles trosbekendelse, men alligevel have vidt forskellige måder at omsætte troen på i handlinger og kendetegn i det daglige liv. Spørgsmålet er: Hvad driver og levendegør troslivet og skaber mening for os i forholdet til Gud, hinanden og os selv?

[≡] Torben Andersen

[†] Collage: Ole Steen

De forskellige udtryk for spiritualitet handler om at være ægte i sin måde at praktisere troens og åndens liv. De forskellige strømme af levende vand – åndelige traditioner – overlapper hinanden og flyder i perioder sammen undervejs i troslivet. Ideelt set er målet for den enkelte og menigheden en spiritualitet i sund balance ved at lade sig inspirere af de forskellige strømme. Opgaven er at berige og ikke bekribe hinanden. Strømmene forenes

i en hovedstrøm, udsprunget af samme kilde – Jesus. I hans liv findes kilden til al ægte kristen spiritualitet – også i forhold til Faderen og Helligånden!

Den kontemplative tradition

Her handler det om at opdage det bønns-fyldte liv. Bøn hører til i ethvert kristenliv, men denne strøm af levende vand har et særligt fokus på hengivende bøn. Den har mange udtryk, men altid en længsel og søgen efter dybere erfaring af Guds kærlighed og nærvær. Et kendetegn i den kontemplative² tradition er opmærksomheden

på Guds kærlighed og erfaringen af hans fred og nærvær midt i tilværelsen. Denne tradition beskrives ofte med ordene *ild* og *kærlighed*. Det gælder om at opflamme en brændende kærlighed til Gud. Det udtrykkes gennem det bønns-fyldte liv.

Styrker og svagheder

At opflamme »den første kærlighed«³ til Gud understreges, og den personlige vandrings med Gud pointeres. Andre styrker er at insistere på en tillidsfuld relation til Gud og ønsket om at lære ham bedre at kende, en understregning af bønnens rigdom og

1) Richard Foster, *Streams of Living Water*, USA: HarperCollins Publishers, 2001

2) Kontemplativ kommer af det latinske *contemplatio* (beskuen) – i betydningen indre betragtning og fordybelse

3) Johannes' Åbenbaring kap. 2, vers 4

selvfølgelighed og en bevidsthed om at intellektuel refleksion ikke er nok i sig selv i forholdet til Gud. Det kontemplative beskrives som *at se med hjertet* eller *sjælens skønhed* som en refleksion af Guds lyse og varme kærlighed.

» *Sjælens skønhed som en refleksion af Guds lyse og varme kærlighed.* «

Af svagheder eller farer kan nævnes risikoen for at fjerne sig fra det ordinære liv og deraf manglende socialt engagement, overforbrug af åndelige øvelser, nedrosling af intellektuelle refleksioner over trosspørgsmål og i yderste konsekvens mysticisme. Sidst men ikke mindst er der risiko for at negligere betydningen af det kristne trosfællesskab og afsondre sig fra et aktivt menighedsliv.

Trosliv i praksis

Den kontemplative tradition lægger op til *regelmæssig stilhed og samvær med*

Gud fx gennem daglig bøn og bibelrefleksion, ved at lytte til naturens stemmer og fornemme Guds nærvær. De indtryk, man lader sig fylde af, er vigtige, og man prioriterer *at være* frem for *at gøre*.

Hvorfor ikke lade sig inspirere af andres trosliv og erfaringer fra den kontemplative tradition? Her er mange muligheder. Sidst og ikke mindst af Jesus Kristus og hans liv og lære – forenet med Faderens kærlighed og Helligåndens fylde!

Det ender med noget godt ...

Sådan sagde Inge Berntsen til Hans, da hun efter et 3-årigt sygdomsforløb med kræft blev indlagt på hospice i Aalborg. Inge Berntsen døde den 31. januar 2015.

» Den omsorg og den hjælp,
der her blev givet,
var helt fantastisk. «

» En stor del af tiden bruges til at holde i hånd og til samtale. «

[≡] Bente Jensen

[📷] Helle Thorngaard Jessen samt arkiv

Et hospice er et hus, der tilbyder omsorg og livskvalitet til uhelbredeligt syge og døende mennesker samt til deres pårørende. Det første hospice i Danmark blev oprettet i 1992. Der er i dag 18 hospicer i Danmark, og der er frit hospicevalg over hele landet. Indlæggelse sker efter indstilling fra egen læge og sygehuslæge.

KamillianerGarden

I 1999 blev det fjerde danske hospice grundlagt i Aalborg på initiativ af en græsrodsbevægelse med delvis kirkelig baggrund. *KamillianerGarden* er en selvejende institution, der finansieres af regionen og kommunerne. Donationer fra diverse fonde samt fra private bruges til ekstra oplevelser, indkøb af fjernsyn, anlæg af terrasse m.m. Stedet har 12 stuer og er normeret til 10 patienter. Sidste år var 223 personer indlagt. Gennemsnitlig indlæggelsestid er 17 døgn – nogle patienter udskrives og genindlægges flere gange.

Ud over ledelsen, det administrative og praktiske personale er der ansat 23 i plejen. Desuden er der tilknyttet et korps af frivillige på 50-60 personer, som løser såvel praktiske som omsorgsopgaver efter uddannelse og samtale med frivilligkoordinatoren. Der er desuden tilknyttet en hospicepræst.

KamillianerGarden huser også »Det Palliative Team«¹, der støtter og vejleder patienter og sundhedsprofessionelle. Det består af 3 læger, 4 sygeplejersker, socialrådgiver, fysioterapeut, psykolog og musikerterapeut og hører under onkologisk² afdeling på sygehuset.

»Det Palliative Team« holder til i samme bygning som hospice. Det har stor betydning for et tæt og effektivt samarbejde mellem de forskellige faggrupper.

Hverdagen på hospice

Jens Kvist er ansat i plejeteamet. Han fortæller:

I en dagvagt har vi normalt ansvaret for 2-3 patienter, hvor vi hjælper med personlig pleje, mad og medicin. En stor

del af tiden bruges til at holde i hånd og til samtale såvel med patienten som med de pårørende.

I samtalen er det vigtigt at spørge ind til alle områder. Er der specielle behov eller ønsker? Hvad med kirkeforhold? Vil du have fred og ro? Skal vi bede aftenbøn? Når det er aften eller nat, bliver nogle patienter utrygge eller angst, og så forsøger vi at spore os ind på, hvordan vi bedst kan hjælpe.

Når livet nærmer sig sin afslutning, har mange glæde af, at vi som personale eller frivillige kommer ind og spørger: Hvordan har dit liv egentlig været? Hvad har været godt, er der noget, der har været svært, noget du fortryder? Så får de fortalt deres livshistorie. Det kan også være en indgang til samtale om, hvordan den sidste tid skal være.

Hvad med de pårørende?

Samarbejdet med pårørende vægtes meget højt – 25-50 % af tiden bruges på det. Der er mulighed for, at de pårørende kan overnatte på stuen eller på gæsteværelset. De får lov til at være med til alt det, patienten

1) Palliativ betyder lindrende.

2) Onkologi handler om kræftkuder og deres behandling.

» Vi spørger:

Hvordan har dit liv egentlig været? «

→ og de selv har lyst til. Det er en central del af arbejdet, fordi det er dem, der har kendskabet til patienten. Men vi er bag ved og har hele tiden ansvaret for patienten. Når døden er indtrådt, sætter vi et lille diskret skilt op, der fortæller, at der har været et dødsfald. Folk kan jo se og føle, der sker noget.

Tanker fra en pårørende

Hans Berntsens kone, Inge, var indlagt på hospice i flere omgange. Inge blev på et tidspunkt i sygdomsforløbet tilknyttet »Det Palliative Team«, der henviste til hospice, da såvel lægen som Inge sagde fra i forhold til behandling. Hans Berntsen siger:

Den omsorg og den hjælp, der her blev givet, var helt fantastisk. Det er slet ikke som et hospital, hvor det handler om sygdom. På hospice drejer det sig om omsorg for patient og for pårørende. Inge var lykkelig for at komme på hospice.

Hvad betød hjælpen for dig?

Det, der betød noget, var, at Inge var i hænder, der vidste, hvad det her drejer sig

Jens Kvist.

om. Her er der en patient, der kommer til at dø inden for et vist tidsrum. Der var mange givende samtaler med personalet. Vi talte meget tro og religion med dem, fordi det er det, vi er fyldt af. Inge nød også meget, når de frivillige arrangerede sangaftener.

Jeg var der meget og overnattede de sidste fire nætter. Den sidste dag, Inge levede, blev jeg bedt om at bede en bøn for en bekendt på stuen ved siden af. Da jeg kom tilbage til Inge, kunne jeg se, det

var ved at være slut. Jeg nåede lige derhen, lagde mine hænder på begge sider af hendes hoved. Hun trak vejret dybt et par gange, døde med et stort smil. Ingen smerter – fantastisk.

Fakta

- Jens Kvist er menighedsrådsformand i Nørresundby Baptistkirke
- Hans Berntsen er leder af Mission Danmark

» Ingen bør dø alene. «

Et sidste farvel ...

Ritualer har vi brug for, når vi møder noget, der er større end os selv. Det giver trøst i svære situationer at udføre handlinger, der har været brugt i generation efter generation før os.

[≡] Bente Jensen

[📷] Bjarne B. Nielsen

At holde i hånd eller kærtegne den døende er en form for ritual, som kan hjælpe både den døende og de pårørende. Følesansen er der til det sidste, ligesom høresansen, og de pårørende oplever at kunne gøre noget, at udtrykke kærligheden på en konkret måde.

I dag findes der mange steder vågekoner, bl.a. organiseret under Røde Kors eller

Trygfonden. Ingen bør dø alene – er drivkraften bag disse mennesker, der tilbyder at sidde vagt hos døende, hvis familien ikke har mulighed for det eller trænger til aflastning i langvarige forløb.

Når døden er indtrådt

Så tænder mange et lys og åbner et vindue, for at sjælen kan flyve ud. Ofte bedes en bøn eller et Fadervor. Den afdøde gøres i stand og lægges til rette i sengen, gerne med en lille blomsterbuket.

Udsyngning eller afskedsritual sker typisk med deltagelse af de nærmeste, når bedemanden har lagt afdøde i kisten.

Det kan være en gribende stund, som da vi for nylig oplevede en 99-årig dame gå ved sin rollator ind på plejhjemstuen,

hvor min moster lå lig, stryge hende over den kolde kind og sige: »Farvel og tak for den tid, vi har kendt hinanden.«

Begravelsen

Begravelsens ritualer har ændret sig. Ofte bor vi langt fra hinanden, så flere vælger i dag en kremation, hvor der også er mulighed for at nedsætte urnen i en græsplæne med en lille plade over.

Der er gamle gravsteder på vores kirkegårde, men i dag sløjfes mange gravsteder, så snart fredningstiden udløber. Typisk efter 10 år for urnenedsættelser og 20 år for kistebegravelser. Nogle vælger andre begravelsesformer, eksempelvis askespredning i havet eller urnefællesgrave.

BaptistKirkens ledelse tager ordet. En efter en kommenterer de temaet for hvert nummer af bladet eller belyser et aktuelt emne. Merete Gjerløv skriver om ›**Enhed og mangfoldighed**‹.

Tillid, trivsel og fælles retning

›Man kan ikke tænke, hvis man er sikker på, at man har ret‹. Det råd har jeg fra kommunikationsfirmaet Mensch. Jeg læste det for nogle år siden og kom til at tænke på det, da jeg første gang læste det BWA-dokument, der bærer overskriften ›**Enhed og mangfoldighed**‹¹

[≡] Merete Gjerløv

[📷] BWA

Baptisternes Verdensalliance, BWA, har på rådsmødet i 2013 vedtaget ›Principper og retningslinjer for baptisters indbyrdes forhold‹ efter forslag fra ›Kommissionen for mellem-baptist relationer‹. Dokumentets hovedsigte er at skabe enhed midt i mangfoldigheden. Her er man ikke sikker på at have ret, og her bliver tænkt!

Plads til åben dialog

BWA søger ›at udleve sin forpligtelse til enhed i lyset af den mangfoldighed, der kendetegner medlemmerne‹. For at nå det mål, er det vigtigt med en hårfin balancegang mellem opretholdelse af fælles mål og åbenhed for mangfoldighed.

Vigtig er evnen til at give plads til åben dialog mellem forskellige medlemmer. ›At give plads til dialog giver BWA mulighed for at høste frugten af de forskellige bibelske, teologiske og øvrige holdninger og synspunkter, som medlemmerne bringer med‹. I de første år bestod BWA's medlemmer mest af kirker fra den vestlige verden. I det forløbne århundrede er BWA vokset til en verdensomspæn-

dende organisation med medlemskirker fra nord til syd og fra øst til vest. Det har betydet en øget mangfoldighed.

Dokumentet slutter med en opfordring til ›at søge hinandens bedste‹, idet der henvises til Filipperbrevet kap. 2, vers 4: ›Men sæt i ydmyghed de andre højere end jer selv‹.

Samtale om brændpunkterne

BWA er måske ikke så ofte i vores tanker.

Jeg blev optaget af omtalte doku-

1) Find dokumentet på dansk på www.baptistkirken.dk under ›Aktuelt‹ og ›Respektfuld samtale‹.

Kirkens ritualer markerer og bekræfter sammenhæng over tid, fællesskab i nuet, mening med livet og tillid til Guds evige kærlighed. Artikelserie: Døb – vielse – barnevelsignelse – **begravelse** – nadver.

Begravelse

[≡] Søren P. Grarup

[📷] Kurt Bøgsted

ment, fordi de problemstillinger ikke blot er aktuelle på verdensplan, men også på landsplan i vores eget kirkesamfund.

Vi har i BaptistKirkens ledelse skabt »tid og rum« for undervisning og samtale i de næste to år. I efteråret mødes vi om skriftens autoritet: Hvordan bruger vi vores Bibel? Næste temadag er om menighedernes samarbejde: Hvad er vores kirkesyn? Tredje temadag er om lederskab i kristen sammenhæng. I 2017, hvor 500-året for reformationen fejres, mødes vi om anabaptismens aktualitet i dag.

Jeg tror og håber, at kommende temadage kan skabe tillid, trivsel og fælles retning. Det er forudsætning for et godt samarbejde og bæredygtige beslutninger i vores kirkesamfund.

» **Vigtig er evnen til at give plads til åben dialog.** «

Kisten står midt for i kirken eller i kapellet. Afdødes pårørende og menigheden samles omkring kisten til en mindegudstjeneste. Efter gudstjenesten bæres kisten ud. Enten køres den bort til kremering – eller den sænkes i jorden, og der foretages jordpåkastelse.

Begravelsen giver de pårørende mulighed for at tage en værdig afsked med en, de holdt af. Her kan sorgen og savnet og taknemligheden for det liv, der er levet til

ende, få udtryk – alt sammen noget, der kan være svært at sætte ord på. Blomsterhilsner udtrykker, at de pårørende ikke er alene med savnet.

Mindegudstjenesten vil som regel genspejle den afdødes person i salmevalg, bibellæsninger og tale. Den kan formes meget forskelligt, men holdes oftest ganske enkel.

I Danmark kan alle forrette en begravelse. Forskellen på en kirkelig og en borgerlig begravelse er, om der foretages jordpåkastelse: »Af jord er du kommet, til jord skal du blive, af jorden skal du igen opstå« – eller ikke.

Helst en værdig død

Det er svært at tage den sidste afsked med et menneske, man kender og holder af. Også når døden ikke kommer uventet. Det kan synes umuligt at være vidne til en lang sygdomsperiode fyldt med angst og smerter.

[≡] Karen J. Klint, MF

[📷] Flickr

Nogle gange kan man faktisk forledes til at ønske »fred« til den syge. Nogle siger lige ud: »Du må gerne give slip på livet«. Det sidste kan være smukt, hvis den syge er parat til at give slip. Men sådanne ønsker må aldrig fremsættes af hensyn til de efterladte, uanset hvor svært det er at sidde ved sygesengen. En værdig død og afsked med livet skal alene ses ud fra hensynet til den døende – og i respekt for vedkommendes ønsker.

Aktiv og passiv dødshjælp

Mange meningsmålinger siger »ja til aktiv dødshjælp«. Det sker efter min bedste overbevisning, fordi mange af dem, der svarer, ikke kender til de lindrende muligheder, der er i »passiv dødshjælp«.

Lovgivningen tillader en læge at give smertelindring i et omfang, der kan afkorte livet, hvis den syge er uafviseligt døende. Som patient kan man ønske at få standset

» Vi har i forvejen alt for mange selvmord i Danmark. «

en livsforlængende behandling. Og pårørende kan bede om det, hvis patienten ikke selv er habil og kan gøre det.

Aktiv dødshjælp er i følge dansk lov at slå ihjel, at begå mord. Det kan man efter min mening ikke bede sundhedspersonalet om. Heller ikke selv om den syge selv ønsker at dø.

Jeg forstår ønsket om en smertefri død eller ønsket om at dø, før en invaliderende sygdom helt har taget over, og man intet kan selv. Det er for ydmygende for mange. Det rejser dilemmaet: Hvad gør vi ved det aktive ønske om en planlagt død, når den syge ikke ønsker at leve længere med sin sygdom? Jeg synes fortsat ikke, at lovgivningen skal åbne for aktiv dødshjælp.

En tredje mulighed?

Jeg er ikke færdig med bearbejdningen af min holdning til det tredje begreb: assisteret selvmord. Skal uhelbredeligt syge på et tidspunkt i sygdomsudviklingen have adgang til at få hjælp til selv at afslutte livet? Lige nu er jeg både for og imod!

Vi har i forvejen alt for mange selvmord i Danmark. Nogle gange voldsomme selvmord, der er traumatiserende for omgivelserne, fordi vedkommende vælger en metode, der ikke kan slå fejl. Det sidste taler for, at vi skal respektere ønsket om at dø, men på en mere værdig måde end ved at lade sig køre over af toget, skyde hovedet af sig eller hænge sig.

Kan vi hjælpe disse borgere uden at fravige det grundlæggende princip i sundhedsvæsenet, at man er der for at hjælpe patienterne med at blive raske, få fodfæste i livet igen eller få hjælp til en fornuftig hverdag på trods af sygdommen? Jeg er i tvivl og ønsker en grundig debat herom.

Men jeg ønsker under ingen omstændigheder at åbne så meget, at helt unge med fx spiseforstyrrelse kan vælge døden til frem for at få behandling for lidelsen. Eller at en langtidsfængslet kan vælge døden, fordi vedkommende ikke kan leve med sin dårlige samvittighed. Begge eksempler er praktiseret i udlandet.

En bedre lovgivning

Vi skal meget alvorligt se på ordningen med Livstestamenter. Giver den en tilstrækkelig fuldmagt til at frabede sig livsforlængende behandling i en akut situation? Og véd sundhedspersonalet eller de pårørende, at vedkommende har udfyldt livstestamentet? Vi har brug for en bedre lovgivning med respekt for livs- og dødsønsker.

Vi skal se på adgangen til på forhånd at give andre fuldmagt til at tage stilling til behandling ved sygdom, hvis man ikke selv er i stand dertil. Sådanne fuldmagter og testamenter er ikke godt nok sikret i lovgivningen. Alle partier i Folketingets Sundheds- og forebyggelsesudvalg er for nylig blevet enige om, at ministeriet skal se på, hvordan dette kan ske. Den drøftelse og lovgivning hilser jeg velkommen.

Karen J. Klint:

- Medlem af Folketinget for Socialdemokraterne
- Formand for Folketingets Sundheds- og forebyggelsesudvalg og Kirkeudvalget.

» Aktiv dødshjælp er i følge dansk lov at slå ihjel, at begå mord. «

Forkynder

Gato Munyamasoko er generalsekretær for BaptistKirkens søsterkirke i Rwanda, AEBR. Sidst i juli modtager han i Johannesburg den menneskerettighedspris, som Baptisternes Verdens Alliance (BWA) uddeler hvert femte år.

[≡] Rasmus Hylleberg,
udsendt af BaptistKirken
til Burundi

[📷] Morten Kofoed og
Rasmus Hylleberg

» De prædikede
ligeværd og respekt ved
middagsbordet. «

og fredsmager

Gato er som de fleste rwandere et produkt af landets lange konflikthistorie. Han har dog formået at løfte sig fri af historien og er nu en drivkraft bag kirkernes freds- og forsoningsarbejde i Rwanda.

Fredslejr i Congo

I 1959 flygtede Gatos forældre til Congo. De blev sammen med tusinder af andre tutsier drevet på flugt ved Rwandas uafhængighed. Gato kom til verden fem år senere og voksede op hos fattige forældre med stort menneskeligt overskud.

De prædikede ligeværd og respekt ved middagsbordet, og i 1983 deltog Gato i en ungdomslejr arrangeret af *Campus Crusade for Christ*, som blev afsæt til et liv som discipel i Guds tjeneste.

Gato fandt ud af, at han havde en nådegave til at arbejde med mennesker og at få folk til at lytte. Han arbejdede som lærer, men evangeliserede også omkring Rutsuhuru, hvor hans familie boede. Sammen med andre ungdomsledere arrangerede Gato fredslejr for at skabe forsoning og venskaber på tværs af etniske og nationale skel.

Held og flid giver succes

Gatos flid som ung, talentfuld evangelist bragte ham i kontakt med en velhavende congolesisk forretningsmand, der tilbød Gato at betale for teologiske studier. I 1992 begyndte Gato sine studier på universitetet i Goma, på grænsen til Rwanda. Det gik godt indtil 1995, hvor livet som tutsi i Goma blev umuligt.

Efter folkemordet i Rwanda i 1994 flygtede 2 mio. til Congo, og Goma blev omdannet til verdens største flygtningelejr. I blandt dem var tusindvis af *interahamwe*-militser, der havde begået folkemordet, og nu fortsatte de i Congo med at jage de tutsi-flygtninge, der var ankommet 30 år tidligere. Gato blev nu selv flygtning. Denne gang i sit hjemland, da han i 1995 forlod universitetet og søgte sikkerhed i Rwanda.

Brobygning på tværs af alle skel

Gatos kirkearbejde havde også bragt ham i kontakt med Rwandas baptister. De ansatte Gato som leder på en af kirkens *sekundærskoler* med 200 studerende tæt på grænsen til Congo.

» Gatos store passion er integreret mission, hvor forkyndelse og lokal udvikling går hånd i hånd. «

Rwanda stod – og står stadig – over for en kolossal opgave med at skabe forsoning mellem hutuer og tutsier. Gato oprettede derfor *Peace Clubs* (fredsklubber) på skolen, men vilkårene var vanskelige. Hutu-militserne lavede i stigende grad stikangreb over grænsen, og en nat i 1997 blev alle tutsi-studerende på naboskolen slået ihjel. Gato blev derfor forflyttet i 1998 til en skole i det østlige Rwanda med 650 studerende.

Herfra er det gået stærkt. De seneste 15 år har Gato lavet et hav af forskellige aktiviteter og haft ansvar for mange områder i AEER. Blandt andet har han medvirket til, at alle AEERs 45 skoler har fået *Peace Clubs*; han ledte en stor nødhjælpsindsats i forbindelse med et voldsomt vulkanudbrud i Goma i 2001; i 2010 stod han sammen med canadiske baptister bag en række *peace camps* (fredslejr) i hele Rwanda, som høstede stor anerkendelse fra regeringen; han har rådgivet og samarbejdet med kirker også i Kenya og Congo om fred og forebyggelse. Samtidig har han løbende uddannet sig inden for freds- og forsoningsarbejde og færdiggjort sine teologiske studier.

» En nat i 1997 blev alle tutsi-studerende på naboskolen slået ihjel. «

I dag mere end 20 år efter folkemordet er der desværre fortsat meget at tage fat på. Gatos store passion er *integreret mission*, hvor forkyndelse og lokal udvikling går hånd i hånd. En central del i alle aktiviteter handler om at bygge bro mellem unge på tværs af køn, etnicitet, classeskel mv. Han er drevet af visionen om at skabe en stærk og forandrende baptistkirke for alle rwandere.

Visionær, resultatorienteret og lyttende

Gato forener nogle ofte sjældne egenskaber i afrikansk sammenhæng. Han er både visionær og meget resultatorienteret og fokuseret på at sætte ting i værk. Fx er han begyndt at indgå resultatkontrakter med AEBR's skoler for at sikre højere fagligt niveau og bedre økonomi.

Samtidig er han en leder, der lytter. Gato ved, hvad han vil, men han er nysgerrig og vil høre, hvad andre tænker. Han vil udfordres og ikke blot bekræftes. Konkret har Gato fx ændret ledelsen. Den kan nu sammensættes efter relevante kompetencer og ikke teologiske kvalifikationer, der ellers typisk opfattes som det vigtigste

ledelseskriterium her. Der er også kommet kvinder i ledelsen, som samtidig er slanket for at skabe en mere dynamisk og tidssvarende kirke.

Der er håb

Om fremtiden er Gato forsigtig optimist. Han slutter samtalen med et eksempel på, at Rwanda er på rette vej, og der er håb, selvom der fortsat er rigtig mange udfordringer. Hadet og frygten mellem hutuer og

tutsier lurer mange steder lige under overfladen: En af hans elever blev angrebet af hutu-militser i 1996, men overlevede med et stort machete-ar henover ansigtet. I dag er pigen gift med en hutu og er hver dag med til at give håb om, at freden er mulig.

BWAs omtale af Gato findes her: <https://www.bwanet.org/news/news-releases/462-rwandan-to-receive-international-human-rights-award>

Association des Eglises Baptistes du Rwanda, AEBR¹

- Danske baptister har arbejdet i Rwanda siden 1939.
- AEBR blev stiftet i 1967
- AEBR har 70.000 medlemmer og samarbejder også med canadiske baptister, der pt. har udsendt seks missionærer til Rwanda. AEBR og Baptistkirken i Danmark indgik partnerskab i 2007

1) Sammenslutning af baptistkirker i Rwanda

Sæby får milliongave

Det er ikke så tit, at en menighed stort set får en ny kirke forærende. Men det er næsten det, der er sket i Sæby. En anonym giver vil betale, hvad en ny kirke koster, hvis menigheden selv stiller med fire mio. kr. Giveren har betalt en arkitekt for at lave et projekt, som menigheden kunne tage stilling til. Det kan findes på YouTube. Menigheden sagde ja-tak.

[ ] Lone Møller-Hansen

den nye kirke bliver der plads til 200 personer, når kirkerum og café slås sammen. Desuden er der spejderlokaler. Menigheden forhandler med kommunen om køb af en ledig, central grund i Sæby.

Den gamle kirke fra 1940, ligeledes i centrum af byen, vil blive solgt til Nordjylland Chin Church, NCC, for 1,3 mio. kr. med

forventet overtagelse 1.7. 2015. Det er aftalt, at Sæby Baptistmenighed stadig kan bruge deres gamle kirke til gudstjenester, indtil de har fået bygget den nye.

Den gamle kirkebygning skal i løbet af få år have nyt tag til ca. en mio. kroner, så det er også en stor investering for NCC.

Døbt

Bethelkirken, Aalborg

26.04.2015: *Jonas Munch*, f. 09.08.1996

26.04.2015: *Markus Trier*, f. 06.10.1995

03.05.2015: *Casper Vestergaard*, f. 30.01.1995

Brovst

10.05.2015: *Sandra Gaaei Kristensen*,

f. 03.11.2001

Holbæk

24.05.2015: *Patricia Remonfelix*, f. 29.09.2002

Odense

24.05.2015: *Majbrit Guldager Jensen*,

f. 25.07.1961

Optaget

Brovst

22.02.2015: *Inga Elisabet Jakobsen*, f. 15.04.1946,

døbt 02.06.1946 i Tranum Kirke

10.05.2015: *Purna Bhadur Subba*, f. 15.07.1990,

døbt 15.12.2013 i Løgstør Frikirke

10.05.2015: *Mamta Baraiy*, f. 16.06.1996, døbt

20.05.2012 i Års.

Odense

10.05.2015: *Iuliana Donciag*, f. 14.05.1983,

døbt 06.10.2002 i Rumænien

10.05.2015: *Ovidiu Donciag*, f. 01.10.1980,

døbt 06.02.2000 i Rumænien

17.05.2015: *Alexandra-Lorena Neacsu*,

f. 02.06.1989, døbt 18.09.2004 i Rumænien

17.05.2015: *Gelu Timoficiuc*, f. 13.01.1993,

døbt 31.12.2012 i Rumænien

Døde

Brovst

Villy Jensen, født 08.03.1926,

døbt 14.10.1945 i Brovst, døde 24.04.2015

Hjørring

John-Erik Madsen, født 02.11.1953,

døbt 06.04.1969 i Hjørring, døde 29.04.2015

Ingstrup

Minna Viola Christoffersen, født 06.04.1923,

døbt 13.04.1941 i Ingstrup, døde 29.04.2015

Kristuskirken, Kbh.

Birte Eilertsen, født 19.10.1924, døbt 07.07.1940

i Kristuskirken, Kbh., døde 22.04.2015

At tage stilling før sin egen død

Med de teknologiske muligheder for både at helbrede sygdom og forlænge livet kan der opstå dilemmaer – også for det enkelte menneske. Nogle af de dilemmaer kan undgås ved selv at tage stilling på forhånd.

[≡] Else Skov Villadsen

[📷] Flickr

Kender du et menneske, som venter på at få transplanteret et organ? Vil du selv modtage en transplanteret lunge, hvis dine egne holdt op med at fungere? Har du selv taget stilling?

Organdonation

Både fra lægefaglig og politisk side anbefaler man, at alle over 18 år tager stilling til, om man ønsker at være organdonor. Når man har taget stilling, kan man meddele det på forskellige måder. Man kan fortælle sine nærmeste om beslutningen eller udfylde et *donorkort* og bære det på sig.

Men sikrest er det at tilmelde sig *Donorregistret*, der føres ved Rigshospitalet.

Man kan vælge mellem fire beslutninger i forhold til organdonation:

- *fuld tilladelse*, så må alle organer anvendes til transplantation efter død
- *begrænset tilladelse*, så må kun bestemte organer anvendes
- *forbud*, så må ingen organer anvendes
- *véd ikke* betyder, at de pårørende skal afgøre det

I 1990 blev der lovgivet om organdonation. Man indførte hjernedødskriteriet, som betyder, at en person er død, hvis hjernen ikke længere fungerer eller reagerer. Ved hjernedød kan hjertet kun slå, fordi kroppen er tilkoblet en respirator. Derfor kan organerne stadig fungere i nogle dage. Hvis hjertet ikke slår, begynder alle organer straks at dø og kan derfor ikke anvendes til transplantation.

For de pårørende kan der derfor være forskel på at tage afsked. Hvis der er sagt ja til organdonation, bliver respiratoren

ikke slukket, mens pårørende er til stede. I Danmark er der i år en stor kampagne for at få mindst 100.000 flere til at tage stilling til organdonation ved at tilmelde sig *Donorregistret*. I forvejen har ca. 890.000 tilmeldt sig. En af kampagnens virkemidler er, at man mødes af spørgsmålet, når man logger sig ind på *sundhed.dk*

Der er ingen fast øvre aldersgrænse for organdonation, så derfor er det alle over 18 år, der opfordres til at lade sin stillingtagen registrere.

Livstestamente

Et *livstestamente* er en forhåndstilkendegivelse fra et menneske af, at man ikke ønsker at få livsforlængende behandling under sygdom, hvis ingen længere kan komme og aldrig vil kunne komme i kontakt med dette menneske. Det oprettes ved at udfylde en særlig formular¹ og indsende den til *Livstestamenteregistret* ved Rigshospitalet. I formularen sættes der kryds ved én eller to muligheder.

Læs mere på www.sundhedsstyrelsen.dk

¹ Formularen kan fås på apoteker, sygehuse og hos læger – og elektronisk på *sundhed.dk*

» Alle over 18 år opfordres til at registrere sig i Donorregistret. «

Jeg ønsker ikke livsforlængende behandling, hvis jeg

- er uafvendeligt døende
- ligger hjælpeløs hen uden håb om bedring, hvor sygdom, fremskreden alderdomssvækkelse, ulykke, hjertestop eller lignende betyder, at jeg varigt vil være ude af stand til at tage vare på mig selv fysisk og mentalt

»Uafvendeligt døende« betyder, at døden med stor sandsynlighed vil indtræde indenfor få dage til uger til trods for behandling. At ligge hjælpeløs hen uden håb om bedring kan fx være en svært hjerneskadet, som er helt afhængig af andres hjælp.

Med et livstestamente skriver man ikke under på, at døden ønskes fremskyndet aktivt. Det drejer sig ikke om aktiv dødshjælp. Man kan selv ændre livstestamentet med sit *NemID*. Hvis man fortryder og ønsker det slettet, skal det gøres skriftligt ved henvendelse til registret.

Det er kun én selv og sundhedspersonalet, der har adgang til at se livstestamentet på sundhed.dk – derfor kan det være en god idé at fortælle sine pårørende om det.

» Jeg ønsker ikke livsforlængende behandling, hvis ... «

Dåb og baptister hører sammen. Redaktionen har bedt Bent Hylleberg skrive om den kristne dåb set i relation til bladets temaer gennem 2015.

Dåb – i Helligånd, i vand og i blod

Mange bliver martyrer i disse år. En martyr er et religiøst menneske, der vidner med sin bekendelse og sit liv. Derfor kaldes en martyr både trosvidne og blodvidne. En martyr går altså i døden for sin tro.

[≡] Bent Hylleberg

[📷] Martyrs Mirror

Der er forskel på martyrer. Nogle ønsker at dø – og tager andre med sig i døden. Vi burde kalde dem fanatikere eller terrorister. Andre nægter at fornægte deres tro – heller ikke, når de udsættes for tortur, der fører døden med sig. Det var sådanne vidner, de første kristne kaldte martyrer.

Kristne martyrer

En kristen martyr fastholder sit vidnesbyrd om Jesus Kristus, selvom det koster ham eller hende livet. De første kristne martyrer var Stefanus¹ og Peter². Det var strafbart at være kristen i Romerriget. Typisk lød anklagen mod de kristne, at de nægtede at tilbede kejseren. De stod i valget mellem at fornægte deres tro eller at blive henrettet.

Mange valgte det sidste og blev efter deres død beundret som martyrer og helgener.

Et af de Jesus-ord, der hjalp martyrerne til at fastholde deres bekendelse, lyder: ›En dåb skal jeg døbes med, og hvor det knuger mig, indtil den er fuldendt³. Her taler Jesus om dåben som et billede på sin egen lidelse og død, hvorved han holdt fast i sin identitet som Guds søn. Denne brug af ›dåb‹ blev afgørende for martyrerne. Som døbte fastholdt de deres nye identitet som Guds børn – langt ind i døden. Andre kristne blev herved endnu stærkere i troen. Omkring år 200 skrev Tertullian: ›Vi bliver flere, hver gang vi mejes ned!‹

Brændt, druknet, hængt

På reformationstiden blev mange af vores forfædre og -mødre martyrer. Vi taler om ana-baptisterne, der opstod i Zürich i 1525. De byggede menigheder, som apostlene

» Gennem blod-dåben gik de ind til Livet. «

gjorde det. De brød altså med den enhed af kirke og kultur, der havde præget Europa siden 300-tallet. De blev i kraft af deres kirke- og dåbssyn hverken katolikker eller protestanter. Både den gamle og de nye barnedøbende kirker forfulgte døberne, og mange af dem blev enten brændt på bål, druknet eller hængt – af deres medkristne!

Døberne talte om dåben i tre former. Når de personligt hørte evangeliet og troede på Jesus Kristus som Herre, sagde de, at de var blevet døbt med Helligånd. Herefter lod de sig døbe i vand, idet dåb i Ånd og vand skaber Guds folk. De forstod kirken som et fællesskab af søstre og brødre, der under alle forhold ønskede at efterfølge Jesus og leve efter hans eksempel⁴. Det bragte mange af dem til martyriet. Som Kristus-vidner blev de – ofte ganske kort tid efter deres dåb i Ånd og vand – døbt med den tredje form for dåb: De blev ›døbt i deres eget blod‹. Flere tusinde led den skæbne på få år.

Martyrernes spejl

Vi kender mange af de døbere, der i 1500-tallet blev martyrer. Det skyldes

1) Apostlenes Gerninger kap. 6 og 7.

2) Johannes-evangeliet kap. 21, vers 15-19.

3) Lukas-evangeliet kap. 12, vers 50.

4) 1. Peters brev kap. 2, vers 20-21.

»Martyrs Mirror«, der udkom 1660 med martyr-historier og vidnesbyrd, især døbernes. Bogen indeholder tillige 104 kobbertryk, der viser samtidens frygtelige behandling af de baptister, der ofte gik syngende i døden. Bogens titel lyder: »Det blodige teater eller martyrenes spejl, der fortæller om forsvarsløse kristne, der blev døbt på bekendelse af deres tro, og som led og døde på baggrund af deres vidnesbyrd om Jesus, deres Frelser«⁵ – en titel, der er lige så lang, som bogen er tyk med dens ca. 1.500 sider.

Altid frejdig, når du går

De fleste kender denne salme. Men ingen af os kan altid gå frejdigt! Det er dog heller ikke dét, salmen siger. Digteren skrev: »Altid frejdig, når du går veje, Gud tør kende«. Det er straks noget andet. De kristne martyrer var frimodige, når de »gik veje, Gud tør kende!«⁶ Som døbte tilhørte de Den Korsfæstede og Opstandne Herre. Gennem blod-dåben gik de ind til Livet.

5) Se www.homecomers.org/mirror/

6) Se Christian Richardt: »Altid frejdig, når du går veje ...«, Salmebogen nr. 691

MARTYR

Lilleputterne får besøg

BaptistKirken med sine godt 5000 medlemmer får fornemt besøg fra Burma/Myanmar. Ikke mindre end tre generalsekretærer fra Myanmar kommer til sommerstævnet. I alt tæller Myanmar Baptist Convention (MBC) 1,5 mio. medlemmer.

[≡] Lone Møller-Hansen

[📁] Private og arkiv

De tager os alvorligt, derude i Myanmar. Selvom vi er et lille baptistsamfund i Danmark, og selvom vi kun har samarbejdet i to år, bliver vi opfattet som en seriøs samarbejdspartner.

Det, man hører om gæsterne, er lidt surrealistisk. *Myanmar Baptist Convention* tæller 13 sprog-grupper, 5 regionale grupper og 2 kirkesamfund. Fra denne kæmpeorganisation kommer vice-generalsekretær *Samson Saw Latt* til Danmark. Han stammer fra *Karen*, det østlige Myanmar. Af karener er der kun ganske få i Danmark.

Majoritet og minoritet

En af de største af de 13 sprog-grupper i MBC er *Chin Baptist Convention*. Deres generalsekretær *Dennis Ngun Thawng Mang* kommer også til Lindenvborg. Han fortæller, at hans kirkesamfund tæller godt 200.000 medlemmer – fortrinsvis i det nordlige

Chin. Der er 893 kirker og 1.247 præster i hans »convention«.

»Chiner var analfabeter og uciviliserede i mange år. Kristne missionærer kom til Chin i 1899, og i 1904 blev de første to familier kristne«, fortæller Dennis. Nu er over 90% af befolkningen i Chin kristne, og baptistkirken er langt den største kristne kirke både i Chin og i resten af Myanmar. De kristne er dog fortsat kun ca. 5% af befolkningen i Myanmar, så de har også erfaring af at være en minoritet.

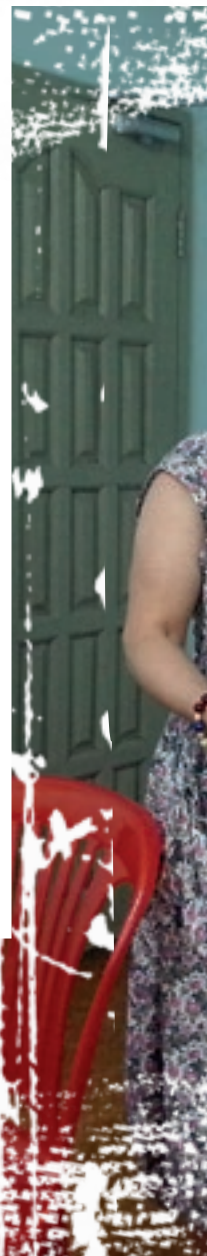
I juli kommer også bl.a. generalsekretæren fra *Kachin Baptist Convention* til Danmark. Gruppen af kachiner, bl.a. på Fyn, står for dette værtsskab. Denne delegation vil også komme til Lindenvborg. Gæsterne vil fortælle om deres land og deres ønsker for samarbejdet på en workshop torsdag eftermiddag på sommerstævnet.

Dennis og *Samson* er inviteret til Danmark af BaptistKirken sammen med *Chin Christian Fellowship*, og de deltager også i deres sommerstævne på Bornholm i juli.

Vicegeneralsekretær Samson Saw Latt, som kommer til Danmark til sommer, sammen med Lone Møller-Hansen til MBCs 200 års jubilæum i december 2013.

Dennis Ngun Thawng Mang.

25 landsbyer får hjælp til selvhjælp

Vi kan ikke forhindre naturkatastrofer, men de rammer mindre hårdt, hvis befolkningen er forberedt. Det er tanken bag det projekt, som BaptistKirken og Folkekirkens Nødhjælp er sammen om i Myanmar denne treårige periode, som slutter i år.

Vores nuværende projekt finder sted i 18 landsbyer i Chin-staten og 7 landsbyer i den såkaldte »tørre zone« i midten af Myanmar. Nu kan de konkrete resultater ses. I alle landsbyer er der etableret et katastrofe-beredskab. Der er undervist i, hvad de skal gøre, når en naturkatastrofe indtræffer.

De har analyseret, hvad der truer landsbyen, de har lavet planer – og i hver landsby er man også ved at gennemføre et mindre projekt, som skal gøre landsbyen mindre sårbar. Nogle steder har de oprettet brandveje i plantagerne, andre steder anlagt vandledninger og vandtanke, de har plantet træer eller yams, der bliver lavet dræn og broer. Landsbyerne har fundet deres egne kræfter og mobiliseret dem, og projektet har støttet dem.

Til dette første projekt har vi i alt indsamlet næsten 400.000 kr.

Arbejdsgruppen bag vores mission i Myanmar består af repræsentanter fra de forskellige burmesiske grupper i Danmark: *Chin*, *Kachin* og *Karen* samt Bente Jensen fra Svendborg og international sekretær Morten Kofoed, bistået af generalsekretær Lone Møller-Hansen og Integrationsudvalget.

Arbejdsgruppen har besluttet, at næste område i Myanmar, der skal have glæde af danske penge, skal være *Kachin*. Hvordan samarbejdet skal fortsætte, vil blive drøftet, når arbejdsgruppen mødes med repræsentanter fra *MBC*, *Chin* og *Kachin* på Lindenberg i juli.

Højtidelig underskrift af samarbejdsaftalen mellem MBC og Baptistkirken i Danmark i 2013. Fra venstre formand for MBC, Saw Win, generalsekretær Yam Kho Pau, Lone Møller-Hansen, Jørgen Thomsen og Signe Leth.

Velkommen til livet

Jeg har et scanningsfoto af en lille pige i sin mors mave. Hun ligger med armene over kors bag hovedet, afslappet lænet tilbage med benene over kors. Ren badeferie. Alt det, hun har brug for, kommer af sig selv. Alt det, hun skal af med, fjernes af sig selv.

[≡] Allan Ibsen, præst i Tølløse

[📷] Linea Elleby Jørgensen

En dag kom det, hun ikke vidste, hun skulle frygte. En fødsel. Det vidste hun ikke, hvad var. Det var smerte, lys, lyde, noget nyt og fremmed. En ny virkelighed, hvor hun pludselig skulle bruge de sanser og evner, hun hele tiden havde haft, men ikke haft noget at bruge til. Og der var oven i købet nogen, der sagde: ›Velkommen til livet, vi elsker dig!‹

Det er min forståelse af, hvad døden er. En fødsel. Så anderledes – og alligevel velkendt. På samme måde som disciplene så Jesus efter påske. Så anderledes og alligevel velkendt. Skal vi så frygte døden og mødet med vores skaber? Nej!

En fars kærlighed

Der var engang en mand, der blev far til den dejligste dreng. Som drengen voksede

op, elskede faren ham mere og mere – næsten mere end sit eget liv. Da drengen blev teenager, begyndte han at svinge studierne og hænge ud med venner sent om natten. Vennerne var ikke de bedste. Faren var bekymret for ham og sagde det til ham.

Sønnen begyndte at tage stoffer. Faren var bekymret for ham og sagde det til ham. En nat ringede telefonen. Det var sønnen. Han stod på en bro og ville springe ud. Faren overtalte sin søn til at vente med at springe, til han kunne komme ud på broen, og de kunne tale sammen en sidste gang, ansigt til ansigt.

Da faren kom ud på broen, stod hans søn ved rækværket med tårer i øjnene. Faren begyndte også at græde. Mens han langsomt gik hen mod sin højt elskede søn, hørte han sønnen sige: ›Jeg har besluttet mig. Jeg vil dø. Det er min beslutning, og jeg springer!‹

Da faren var kommet helt hen til ham,

greb han ham med begge arme og holdt ham fast, mens sønnen sagde: ›Lad mig være. Jeg vil springe. Jeg har besluttet mig. Jeg vil dø!‹ Men faren førte ham i et fast tag væk fra kanten, mens sønnen råbte: ›Jeg har selv valgt det. Jeg vil springe!‹

Faren råbte tilbage: ›Jeg elsker dig mere end mit eget liv. Du kan beslutte og vælge, hvad du vil, men jeg lader dig ikke springe, for jeg elsker dig. Selvom jeg skal bruge magt, vil jeg gøre det – for at du ikke skal springe. Om jeg så skal holde dig i al evighed, vil jeg gøre det, for jeg elsker dig. Jeg vil ikke miste dig!‹

Millimeter-retfærdighedens Gud

Undertiden får vi gjort Gud til ›Gud langt væk‹, ›Gud hævet over‹ eller ›Gud dommeren‹ – ›Den nøjeregnende Gud‹, som uden at ryste på hånden sender folk i helvede for deres synder: ›I var selv ude om det. Hvis I vil gå fortabt, er I velkomne til det. Det er

» Det er min forståelse af, hvad døden er.
En fødsel. Så anderledes – og alligevel velkendt. «

eres valg! – Eller tilmed Gud, der siger:
»Det er det, jeg har valgt for dig. Så kan du
lære det!«

Kærlighedens Gud

Den Gud, som Jesus lærte mig at kalde
»Far«, elsker mindst lige så meget, som
faren på broen elsker sin søn – som hyrden
sit får – som faren, der var fortabt uden sin
yngste søn¹.

På den dag

Når mit møde med Gud finder sted, vil jeg
hellere stå med oprejst pande og blive
beskyldt for at have gjort Gud for stor, for
kærlig, for tænkende mere på genskabende
retfærdighed end juridisk retfærdighed
– hellere end at ligge i støvet, anklaget for
at have gjort Gud for lille, for lidt elskende,
for dømmende, for lidt frelsende.

Jeg tror

*Universets skaber er universalist.
Ikke vil, at en eneste skal gå fortabt.
At alt skal genoprettes.
At synd og død vil blive dømt ude.
At alt det personlige skal gøres op,
gennem ild, for den lutrer².
En ny himmel og en ny jord.
At Gud, af kærlighed og med kærlighed,
vil holde fast, til Han er blevet alt i alle.*

Derfor sendes vi ud for at
forsone og forlige, hele
og helbrede; genop-
rette alt det, vi kan;
lutre, mens tid er. For
det er den fremtid,
der møder os.

1) Lukas-evangeliet kap. 15. 2) Renser eller påvirker med henblik på at gøre stærkere og mere ædel.

Afrika i børnehøjde

Line og Rasmus Hylleberg blev i januar udsendt til tjeneste i Burundi sammen med Andreas (5), Anna (8) og Emil (10). Læs om Afrika set gennem børnenes øjne fra en periode, hvor tingene desværre har udviklet sig i en forkert retning, hvad fred og frihed angår. Det er dejligt befriende at høre dem sige de ting og stille de spørgsmål, vi voksne ikke tør sige eller stille – oftest fordi vi ikke har et godt svar selv.

[≡] ine Hylleberg, udsendt af Baptistkirken til Burundi og Morten Kofoed
[📷] Rasmus Hylleberg

Ved aftenbordet tales der om dagen på arbejde og i skole. Efter et evalueringsbesøg fortæller Rasmus begejstret om, hvordan kirken hjælper børn med at komme i skole. Andreas er ikke umiddelbart imponeret: »I hjælper jo overhovedet ikke spor«.

Line: »Synes du ikke, vi hjælper?«

Andreas: »Nej, I sidder jo bare og spiser og giver ikke mad og penge væk. Kun til dem, som har ét ben!«

Børn, politik og Gud

Emil er meget videbegærlig. For tiden er han optaget af politik, og ofte tales der om afrikanske lande, mens et stort Afrikakort studeres.

Emil: »Er de ikke sygt dårlige til det med demokrati i Afrika? Er Kagame en god præsident? Hvorfor vil præsidenter ikke opgive deres magt? Hvad gør FN? Og ville du gerne være præsident, far?«

Ringer til en taxa

Anna var en aften utryg, fordi hun ikke ville være i Burundi, hvis der var nogen, som

blev skudt, mens hun var i skole. Andreas trøstede hende imidlertid og sagde: »Anna, hvis der kommer soldater, så skynder vi os hjem og ringer til en taxa og siger, den skal køre os til Danmark!«

Huller i tøjet

Line fortæller videre: »Anna vil gerne, at vi beder for, at hun ikke får mareridt«. Line har spurgt ind til, hvad hun tænker på: »Jeg kan ikke lide Afrika. Jeg kan ikke lide om aftenen, at jeg er mæt og mange stadig er sultne. Hvis I ikke havde taget os med til Afrika, ville jeg aldrig have vidst, at nogen bor i lerhytter. Jeg ville heller ikke vide, at så mange har været flygtninge. Det har alle dem, vi kender. Og jeg troede heller ikke, nogen børn havde så mange huller i tøjet, og sagde »Give me money«, fordi de ingen penge har. Hvis ikke vi havde været her, så havde jeg troet, at alle i verden havde det godt. Og så var det nemmere at falde i søvn«.

Anna: »Mor, når Gud er så magtfuld,

hvorfor kan han så ikke lave en oversvømmelse på præsidentens kontor, så han drukner, mens alle andre i Burundi sover? Og så lave en ny præsident med mere kærlighed i hjertet. Oversvømmelsen skal ikke være over hele verden, som Gud har gjort før. Det skal bare være en lille oversvømmelse!«

Den politiske situation har fyldt meget hos familien, så de har valgt at være åbne over for børnene om, hvad der foregår i det lille land. Derfor de mange, gode spørgsmål og kommentarer.

Hvad sker der i Burundi?

Krisen i Burundi er desværre ikke ovre endnu. Urolighederne begyndte, da den nuværende præsident sidst i april meldte ud, at han imod landets grundlov ville stille op til en tredje præsidentperiode. Det affødte hurtigt demonstrationer, hvor der er blevet slået op imod 100 personer ihjel. Uafhængige radioer er blevet brændt og lukket, og mere end 100.000 er flygtet. Et

kupforsøg fra nogle af hærens generaler i maj slog fejl, men det er uklart, hvor stor en del af hæren, der støtter hhv. præsident og opposition. Der har været angreb på oppositionspolitikere, og mange forsvinder.

Der har fra flere sider været gjort store anstrengelser for at sikre en fredelig løsning, men indtil videre er det ikke lykkedes for hverken FN, afrikanske nabolande, kirker eller civilsamfund at opnå det. Præsident- og parlamentsvalget, der skulle afholdes i juni, er foreløbig blevet udskudt til 15. juli.

Der skal lyde en stor opfordring til fortsat at bede for fred i Burundi.

Støt Baptistkirken i Burundi

og deres arbejde ved at sende en gave mærket »Burundi« til konto 3201 10042879 eller på Mobile Pay 2299 6483. Gaver er fradragsberettigede efter gældende regler.

» Er de ikke sygt dårlige til det med demokrati i Afrika? «

*Kristen tro
er mod til at leve og dø,
med Kristus
at dø og opstå*

*Tro på Kristus
forpligter
til at elske,
hvor ingen kærlighed er*

*Tro på Kristus
giver kraft
til at forandre det,
der kan forandres til
det bedre*

*Tro på Kristus
giver tålmodighed
til at bære det,
vi ikke kan forandre*

*Tro på Kristus
giver mod
til ikke at miste modet,
når alt vender sig mod os*

*Kristen tro
er mod til at leve og dø,
med Kristus
at dø og opstå,
at være forbundet
med Gud
allerede nu*

*Kristus
er vor trøst
i liv og død*

Mod til at leve og dø

Et år før sin død oversatte teolog og baptistpræst Holger Lam ovenstående refleksion af professor Gerd Theissen fra Tyskland. Holger Lam havde et dybt kendskab til det tyske sprog og tysk teologi. Et år af sin studietid tilbragte han i Heidelberg, hvor hans lærer var Gerd Theissen.

[≡] Raymond Jensen

[📷] Flickr

Holger Lam døde i maj 2014. De sidste fire år led han af spiserørskræft. Til det sidste skrev Holger på en kronik, der skulle hedde: »Jeg skal dø, men jeg vil leve!«

Gentagne gange sagde han: »Jeg vil kæmpe til det sidste – og jeg vinder på min egen måde. Jeg har fundet ud af, at man kan

kæmpe og vinde, selv om man skal dø – uanset, hvor vi er i vort liv. Jeg vandt med de odds, jeg fik. De sidste år har været intense, meningsfulde år! En dag skal vi dø, men alle de andre dage skal vi leve!« Og det gjorde han.

Det evige liv skænker Gud os i Kristus. Det er Jesus Kristus, den korsfæstede, men opstandne, der er kilden til evigt liv. »Dette er det evige liv, at de kender dig, den eneste sande Gud, og ham, du har udsendt, Jesus Kristus.«¹

Som kristne lever vi i håbet om det evige liv. Men det bør aldrig ændre vor stræben efter det, som kan forandres til det bedre, mens vi lever og ånder! Vi er forpligtede til at elske og leve. Og deraf kommer modet til at leve og dø.

En dag skal vi dø, men alle de andre dage skal vi leve!

¹) Johannes-evangeliet kap. 17, vers 3

PP

DANMARK

Afsender: Baptistkirken i Danmark, Lærdalsgade 7, st. tv., DK-2300 København S, ISSN 1901-4635

Magasinpost-MMP ID-Nr.: 46476